

praktisch uitgesloten dat men illegale werkers zeven dagen na hun arrestatie krachtens een gerechtelijk vonnis kon executeren – alle politieke gevangenen zouden dus als *NN-Häftlinge* aan de *Wehrmacht* overgedragen moeten worden en naar Duitsland moeten verdwijnen. De stukken werden aan Wimmers medewerker Rabl voorgelegd; deze concludeerde medio februari '42 (veel haast was niet betracht), '*dass die Form, in der diese Führerweisung durchgeführt worden ist, uns nicht verbindet, da wir dem Oberkommando der Wehrmacht nicht unterstehen*', en Wimmer plaatste (naar wij aannemen: na een bespreking met Seyss-Inquart) bij Rabls conclusie de aantekening: '*Wir tun vorläufig nichts.*'¹

Hoe zou Hitler daarop reageren?

Seyss-Inquart ging rugdekking zoeken. Dat deed hij bij Himmler. Toen deze in mei '42 in bezet Nederland kwam, o.m. om bij de eedsaflegging van de Nederlandse SS op Hitler aanwezig te zijn, legde Seyss-Inquart hem het denkbeeld voor om de *Nacht-und-Nebel*-regeling een iets andere inhoud te geven, nl. om haar toe te passen op een wijze die rekening hield met de moeilijkheden waarvoor Duitsland in de loop van de oorlog zou kunnen komen te staan: illegale werkers die men eigenlijk ter dood zou moeten brengen, zou men als *NN-Häftlinge* laten verdwijnen; het zou dan lijken alsof zij geëxecuteerd waren – in bezet gebied zou het effect dus hetzelfde zijn maar denkbaar was dat men de betrokkenen op een gegeven moment, bijvoorbeeld wanneer een compromis getroffen moest worden, tegen de Geallieerden zou uitspelen als een soort politieke gijzelaars; zij waren tenslotte, aldus Rauter na de oorlog, 'zeer waardevolle mensen'.² Om Himmler voor dit denkbeeld te winnen, werd hij in persoonlijk contact gebracht met enkele 'zeer waardevol' geachte arrestanten: twee, voorzover wij weten. De een was de marconist H. J. Jordaan die op 3 mei in het kader van het *Englandspiel* gearresteerd was, de ander de commandant van de OD in de provincie Utrecht, W. A. H. C. Boellaard, die twee dagen later in Amsterdam in Duitse handen gevallen was. Van Himmlers gesprek met Jordaan weten wij, doordat deze begin september '44 in Mauthausen geliquideerd is, niets af – Boellaard heeft, nog in de gevangenis, zijn ontmoeting met Himmler

¹ K. Rabl: '*Vermerk für Herrn Staatssekretär Dr. Dr. Wimmer*', 19 febr. 1942 (V11J, Abt. Rechtssetzung: dossier VO 1/43). ² PRA-Den Haag: p.v. inz. W. Harster (8 okt. 1948), p. 42 (getuige Rauter).